

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – доктора юридичних наук, професора

Кононець Віти Петрівни

на дисертацію Більчука Олександра Андрійовича за темою
«Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у
сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»

З моменту ратифікації Україною Європейської Конвенції з прав людини, у вітчизняному законодавстві спостерігається поступове запровадження проголошених у ній принципів, серед яких особливе місце займає обов'язковість виконання судового рішення. Важливого значення забезпечення його захисту набуває з урахуванням тієї ролі, яку наразі відіграє практика Європейського Суду з прав людини для розгляду справ судами України, адже значна кількість звернень громадян України до Європейського суду свідчить про наявні порушення цього права з боку вітчизняних суддів. Враховуючи специфіку адміністративного судочинства, дослідження питань особливостей реалізації права на виконання судового рішення та притягнення до відповідальності посадових осіб органів влади є доволі актуальним напрямком наукових досліджень, значний внесок в який зроблено й у дисертаційній роботі О.А. Більчука. Автором вдало та доцільно висвітлено досліджувану проблематику за рахунок наведення статистичних даних, які окреслюють діяльність Європейського суду з прав людини щодо розгляду скарг проти України стосовно виконання рішень судів, яка свідчить про те, що Україна за цими показниками займає 4 місце серед держав-членів Ради Європи.

Елементи адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби в Україні, загальнотеоретичні положення становлення та розвитку цієї служби були досліджені, ряд інших проблемних питань щодо виконання судових рішень неодноразово ставали предметом наукових досліджень. Варто зазначити,

що, незважаючи на неспростовну наукову глибину робіт попередніх дослідників даного питання, жодна з них не приділяє деталізованої уваги розробці концепції примусового виконання судових рішень в Україні, з'ясуванні змісту механізму її адміністративно-правового забезпечення, вироблення на цій основі науково-обґрунтованих пропозицій для удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та правозастосовної практики у цій сфері.

Загальнотеоретична конструкція поданого матеріалу сформульована з урахуванням сучасних вимог, нових ідей і тенденцій. О.А. Більчук досягає вирішення поставлених в дисертації завдань за допомогою загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Можна із впевненістю стверджувати, що дисертантом вірно окреслено об'єкт і предмет дослідження, що дало змогу досягти значних теоретичних і практичних результатів, які мають важливе значення для подолання проблем, пов'язаних з виконанням рішень суду та інших органів, щодо дій чи бездіяльності органів державної влади, інших уповноважених суб'єктів даної сфери.

В цілому рукопис дисертації О.А. Більчука є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту і логіки викладення, а також свідчить про значний особистий внесок в розвиток юридичної науки.

Структура дисертації є логічно довершеною, мова та стиль викладення матеріалу є науковими. Автор в повній мірі розкрив зміст основних положень дисертації, що визначені межами предмету дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією із перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів в Україні.

Загальне позитивне враження від дисертації Більчука О.А. акцентується її

змістом, об'єктом, предметом, методами дослідження, а також положеннями і висновками, які характеризують її наукову новизну.

В межах дисертаційного дослідження Більчука О.А. здійснено актуальне наукове узагальнення теоретичних підходів та практичних проблем, пов'язаних із визначенням авторської концепції адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів.

Здійснюючи оцінку наукового рівня дисертації та наукових публікацій здобувача, слід відмітити, що дослідження є структурованим, логічним, послідовним, відповідає заявленій меті та поставленим завданням у роботі.

Обрана тема дисертаційного дослідження спрямована на виконання основних положень Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21, Стратегії розвитку органів правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., затвердженої Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015, Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722, Пріоритетних напрямків розвитку правової науки на 2016-2020 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3.03.2016 № 14-10, а також тем наукових досліджень Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні» (реєстраційний номер 0118U100436) та «Адміністративно-правові засоби забезпечення публічного порядку в Україні» (реєстраційний номер 0118U100442).

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів, при ознайомленні з дисертацією здобувача, а також з публікаціями за темою дослідження, не

викликає сумніву. Кожний розділ дисертації завершується достатньо узагальненими висновками, що розкривають основні наукові досягнення, що, на думку автора, заслуговують на увагу.

Заслуговують на підтримку наукові положення щодо розуміння адміністративно-правового забезпечення державної політики у сфері примусового виконання судових рішень та рішень інших органів, що реалізується в межах: нормативної, інституційно-організаційної, функціональної, інструментальної, гарантувальної та адміністративно-примусової складових.

Слушним є розуміння переліку функцій органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, до яких віднесено функції: 1) відновного правосуддя; 2) соціального спрямування виконавчого провадження; 3) охорони порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави; 4) карального характеру; 5) економічності, що полягає у відновленні економічної стабільності фізичних та юридичних осіб, а також держави.

Достатній рівень наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження, що в концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих здобувачем наукових положеннях, висновках і рекомендаціях, забезпечений застосуванням комплексу наукових методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті і задачам дослідження; здійсненням публікації наукових статей у 5 фахових виданнях та апробації основних ідей дослідження на 5 науково-практичних заходах.

Водночас при викладенні матеріалів дисертації виявлено окремі лексичні, граматичні, орфографічні помилки, логічні неточності викладення матеріалу в деяких підрозділах та висновках до розділів, які не мають принципового характеру, можуть бути легко усунуті та не впливають на зміст дисертації.

У цілому, при визнанні належного науково-теоретичного рівня роботи Більчука О.А. та її практичної значущості, слід зауважити, що це не виключає

наявності критичних зауважень щодо окремих висновків та пропозицій автора, а саме:

1. Автор лише побіжно торкається впливу правового режиму воєнного стану на систему примусового виконання судових рішень та рішень інших органів. В роботі доцільно було б розширити цей аспект, оскільки воєнний стан створює специфічні виклики для реалізації виконавчих проваджень, наприклад, доступу до майна боржників, комунікації з державними реєстрами тощо.

2. У підрозділі 2.2. «Система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів» дисертантом не розкрито питання взаємодії Державної виконавчої служби з органами судової влади, прокуратури, правоохоронними органами та приватними виконавцями, не визначено форми і методи такої взаємодії, коло питань з яких така взаємодія можлива та відповідні процедури. Бажано було б сформулювавши принципи взаємодії зазначених суб'єктів, а також визначити й інші елементи цього механізму.

3. Автором в межах дослідження особливостей реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів використовується емпірична база дослідження, а саме матеріали судової практики, у тому числі ЄСПЛ, та результати діяльності органів адміністративної юрисдикції, в той же час при аналізі питання ефективності вирішення адміністративними судами публічно-правових спорів їх використання мінімізоване.

4. Хоча автор зазначає про контроль за діяльністю виконавців, однак необхідно додати аналіз ролі судового контролю як гарантії правомірності дій виконавців, а також можливостей для стягувачів і боржників оскаржити дії виконавців.

Незважаючи на наведені зауваження, ознайомлення з дисертацією Більчука О.А. дає підстави для її позитивної оцінки, а зауваження не знижують наукової цінності дослідження, мотивують та спрямовують подальшу наукову розробку обраного здобувачкою напрямку наукового пошуку та мають потенціал

для використання в освітньому процесі, нормотворчій діяльності та практичній роботі.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що дисертація Більчука О.А. за темою «Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів» являє собою закінчену науково-дослідну працю, що відповідає науковій спеціальності, за якою вона виконана. Дисертація Більчука О.А. є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну та практичну спрямованість, містить низку нових науково-обґрунтованих результатів у галузі адміністративного права, відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а дисертант заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Рецензент –
Провідний науковий фахівець
відділу організації наукової діяльності
Дніпровського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Віта КОНОНЕЦЬ

**Підпис засвідчую:
Проректор Дніпровського
державного університету внутрішніх справ
полковник поліції**

Олександр ЮНІН

